

Oglasni, pripasana itd.
isključi i računaju se na temelju
običnog cincila ili po dogovoru.

Novci za predobjavu, oglase itd.
tako se naputnicom ili poloz
nicom pošt. stanicice, u Beču
na administraciju lista u Pulu.

Kod narudbe valja točno oz
načiti ime, prezime i najbližu
poštu predbjorku.

Tko list na vrijeme ne primi,
tako to javi odpravnici u
otvorenom pismu, za koji se
neplaća postarina, ako se izvana
napiše «Reklamacija».

Cekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a neologa sve pokvaru“. Naroda poslovica.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stepe Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krimpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Sjećajte se
Družbe sv. Cirila i Metoda
za Istru

Zastupnik naroda,
koji taj nevolje puka svoje pokra
jine na najvišem mjestu.

II.

Odgovor istarskoga delegata Njeg.
Veličanstvu bijaše neiskren i za sro
mašni dio pokrajine pogibeljan.

Neiskren bijaše radi toga, što de
legat Gambini nije vladaru prikazao
u pravoj slici kukavno gospodarsko
stanje pokrajine Istre u obče, napose
pako onog dela, koji je poznatom
poledicom mjeseca decembra 1899.
toli grozno postradao, i na koji je
car i kralj svojim upitom u prvom
redu ciljao. Delegat Gambini morao
je — kad bi bio na svojem mjestu
— upotrebiti riedku prigodu, te vla
daru razkriti svu bledu i nevolju,
koja tare već godine i godine istars
koga poljodjelca, i zamoliti od njega
zagovor i zaštitu u svih pitanjih,
koja se tiču unapredjenja materijalnog
blagostanja stanovništva pokrajine.
Nu delegat Gambini je to propustio,
a tim i zanemario svoju svetu duž
nost. Ali on je ipak nešto vladaru
preporučio, i to baš ono, što ujemu
najviše na srcu leži.

U Istri mora biti poznato i vrab
cem, da se je za gradnju željeznice
Trst—Poreč najviše zauzeo baš g.
Gambini. Od prvega početka stupio
je on na čelo tomu poduzetu. Bez
njega nije se učinilo u tom poslu
nikakva koraka ni u Poreču, ni u
Puli, Kopru, Trstu ili u Beču. Oso
bito u Beču obašao je on sve ku
tote i prešao sve pravoge zagovarač
gradnju rečene željeznice. U koliko
mi poznamo g. državnoga i zemaljs
koga zastupnika, te zemaljskoga pri
sjeđnika i odvjetnika g. Pie-r-A n
-t-o-n-a-G-a-m-b-i-n-a, on nije stalno
toliko truda u taj posao uložio na
veliku svoju štetu.

Kakvo su stanovište zauzeli naši
zastupnici na istarskom saboru na
pram gradnji željeznice Trst—Poreč,
biti će stalno poznato našim čitateljima.

Mi stojimo i danas na tom sta
novištu, da će se naime istarskim
porezovnikom optiti novo i težko
hrane, o kojem je dvojbeno, da bi
ikada moglo dati odgovarajuću korist.
G. Gambini i njegovi istomišljenici
u istarskom saboru jesu dakako dru
goga mičenja, i omi se nadaju gospo
darskom preporođenju pokrajine, koje
će nastati izgradnjom željeznice Trst—
Poreč—Kanfanar.

Delegat Gambini preporučio je
zagovoru Njeg. Veličanstvu baš pi

tanje te željeznice, od koje očekuje
on poboljšanje žalostnih gospodarskih
odnosa. Mi nasuprot strelimo na
samu pomisao, da bi baš gradnja
te željeznice mogla postati drugi
„e z o n e r“ za istarskoga porezov
nika, koji se je jedva i težkom mukom
prvoga riešio. Ali ako se i nebi naše
erne služnje imale obistiniti, mi ne
spadamo ipak među one zagovornike
spomenute željeznice, koji očekuju od
nje spas naše pokrajine, niti odobrava
vamo postupanje delegata Gambini-a,
što je baš ovo pitanje najviše caru
i kralju na srec položio.

A što da rečemo o postupanju
zemaljskoga odbora napram onako
grozno oštećenim občinam? Kad po
mislimo na odgovor, što ga je dobio
občinsko glavarstvo u Podgradu od
zemaljskoga odbora u Poreču na
svolu molbu za podrpu oštećenim,
krv nam udara u glavu nad tolikim
licumjerstvom i rad tolilikog bezčuvstva.
Elementarnom nesrećom zadeto
pučanstvo obraća se najprije na dom
aću oblast molbom za podrpu u
velikoj nesreći, a ta oblast mu od
govara kano za porugu: čekaj, dok
dozrije voće, da vidimo koliko će biti
šteće. A na čemu će dozrije voće,
kad su voće skoro posverna unište
ne? Odakle da namakne narod to
liko plaćila, kad mu je nesrećom
propalo najglavnije vrilo, iz kojega
je crpio svoje skromne prihode? Zar
nebi bila sveta dužnost zemaljske
oblasti, da pritckne tomu narodu od
mah na pomoć novcem za prve pot
rebe, i mladim voćkama, da obnovi
svoje voćnjake?

Niti potrebu prešne podrpe ne
priznaje zemaljski odbor tomu pu
čanstvu, premda su občinska glavar
stva službeno dokazala ogromnu
štetu za i onako siromašni dio sje
verne Istre. Neka voće dozrije —
pisu gospoda iz Poreča, pak čemo
vidjeti koliko je štete i dali je vredno
narodu pomoći. Dotle može onaj na
rod palicu u ruke i bisage na vrat
pak po svetu s trbuhom za kruhom.
I to da je pravedna zemaljska oblast;
i ti muževi da imaju sreću i ljubavi
do našega mukotrpnnoga naroda?

Ni novca nije našao u blagajni
zemaljskog odbora, da pomogne osiro
mašenom i unesrećenom narodu, koji
šalje i svoje žuljeve u tu blagajnu.

Za posve suvišna poduzetja, kao
što je primjerice talijanska realna
gimnazija u Pazinu, imade zemaljski
odbor novca koliko se hoće, ali za
ubogo slovensko i hrvatsko pučanstvo
Podgradskog kotara — neima
novca. Za mastne plaće svojih činov
nika, za bogate nagrade svojih čla
nova, za obilate podrpe svojih pri
staša, nalazi uvič zemaljski odbor
za Istru novca, jedino kad treba po
moći u istinu podpore vrednom na
sem pučanstvu, tada je zemaljska
prijugnuta prazna.

Konačno — pišu gospoda iz Po
reča — imala bi u prvom redu po
moci puk občina, kano da nezna
posve dobro, da je sama občina si
romašna, da nesmaže sredstva niti
za redovite troškove i da je prisiljena
udarati visoke namete radi starih
grieha, koje počinje nekadanji pri
staše talijanske gospode u Istri.

U ostalom — sporučuju gospoda
iz Poreča občinskom glavarstvu u
Podgradu — ako Vam nije tako
pravo, a Vi se obratite molbom za
podporu na zemaljski sabor u pred
stojećem zasjedanju.

A tko sačinjava taj sabor — pi
tamo mi? Neodlučuju li isti muževi
u zemaljskom saboru, koji vode
prvu rieč u zemaljskom odboru? Zar
bi nješto odobrila talijanska saborska
većina, što nebi preporučio i podupro
zemaljski odbor?

Medutim kad bi se bili stanov
nici občina Podgrad i Materija i
obratili molbami za podrpu na ze
maljski sabor, bili bi čekali dugo na
odgovor, jer sabora nije bilo, niti se
znade kad će se sastati.

Nebude li dakle pomoći narodu
od središnje vlade, kojoj se ulekoše
narodni zastupnici za pripomoć, za
ludu mu je čekati pomoć iz Poreča,
gdje neimaju ranj ni ljubavi ni sreća.

I na to treba, narode, da neza
horaviš!

Interpelacija

zastupnika Spinčića, dr. Lagine i drugova
na Njeg. prenuvišenost gosp. ministra bo
gostova i nastave.

U svoje doba zaključilo je c. kr. ko
tarsko školsko vijeće za Istru u Trstu,
nakon komisionalne razprave od g. 1897.
i pošto su stanovnici već od god. 1892.
opetovo za pučku školu molili, da se na
novoj ustrojiti se imajući pučkoj školi u
Šterni, mjesnoj občini Grinjan, u po
rečkom političkom kotaru u Istri, uvede
talijanski i hrvatski jezik kao naukovni
jezik.

Sličnu odluku stvorilo je i c. kr. mi
nistarstvo za bogoslovje i nastavu, na koju
je zemaljski odbor za Istru, koji bi htio
imati čisto talijansku pučku školu u Šterni,
proti odluci c. kr. zemaljskog školskog
vijeća utoč.

Istarski zemaljski odbor uložio je pri
tužbu proti odluci c. kr. ministarstva bo
gostova i nastave, odnosno proti odluci
c. kr. zemaljskog školskog vijeća na c.
kr. upravno sudiste, i ovo je dne 14.
marča t. g. o toj stvari razpravljalo.

Polag izvršta talijanskih novina,
proglašio je c. kr. upravno sudiste odluku
c. kr. ministarstva za bogoslovje i nastavu.
odnosno c. kr. zemaljskog školskog vijeća
iščitnem, jer u zakonih neosnovanom,
izjaviv se neizravno za to, da u Šterni
ustroji pučku školu sa jedino talijanskim
naukovnim jezikom.

C. kr. upravno sudiste ima pravo
da bješe popis pučanstva bez njihovog
dočim kaže, da se ne može pozvati na
znanju proveden, da govore one — izuzam

Izlaži svakog utorka i petka
o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju,
nepotpisani netiskaju, a ne
frankirani neprimaju.

Predplata se poštarnom stoji:
12 K u obče, 6 K za seflike, 3 — na
III. K 6 —, odn. 3 — na
pol godine.

Ivan carine više poštarna.
Pojedini broj stoji 10 h. koli u
Poli, toli i izvan iste.
Urednički se nalazi u ulici
Giulia br. 5 te prima stranke
osim nedjelje i svaki sviaki dan
od 11—12 sati prije podne.

§ 6. državnog školskog zakona, obzirom
na dvojezičnu pučku školu, jer predpostavlja
taj paragraf samo jednojezične pučke škole
i poduku u jednom drugom zemaljskom
jeziku, kao naukovni predmet.

Nješto drugo je kako c. k.
upravno sudiste, da ono ne nalazi pre
duvjeta za dve pučke škole, za talijansku
i za hrvatsku, i to za ovu poslednju,
pozivajući se pri tom na popis pučanstva
i na njeke izvide, usled kojih da su
zanimane stranke izvile, da su one
talijanske i da hoće imati talijansku pučku
školu.

Popis pučanstva bijaše proveden bez
znanja stanovnika, a u zakonih nije nigdje
ustanovljeno, da se mora za ustanovljenje
narodnosti pučanstva, odnosno za ustanovljenje
naukovnog jezika na jednoj pučkoj školi
jedino na popis pučanstva pozvati, najmanje
pako tamo, gdje bijaše popis pučanstva
nasme krivo proveden: dužnost je dapaće
onih čimbenika, koji sudjeluju kod odnosnih
razprava, da se osvjeđoće o jeziku, kojim
se služi pučanstvo, napose djica, koja su
dužna položiti školu.

Kad bi bili to nepristrano i pravedno
proveli u Šterni, uvjerili bi se bili. Ali se
tamo govor talijanski jedino u trih, u
najnovije doba iz Pirana (dve), te iz
Italije (jednoj) naseljenih obitelji a u
svih ostalih hrvatski, te da govore djeca,
koju su dužna polaziti školu, sumo hrvatski.
Školsko okružje u Šterni je tako hrvatsko,
da se govori u šest obitelji, koje su te luj
prije kakvih 100 godina iz talijanskih
mještua naselile samo hrvatski, a u trih u
novije doba tamo naseljenih obitelji tak
odjekor hrvatski.

Kod izvida gledi jezik, kojim se
govori u obiteljih i kojim se služu djeca
dužna polaziti školu, nebi bio imao niti
odlučivali odgovor na pitanje, kako govori
puk i djeca, jer bi se bilo po svoj prilici
odgovorilo „po našu“ ili „slavinski“,
kao što to biva ovde ili onđe u Istri;
već bi bilo umjestno s njima govoriti te
iz razgovora ustanovili, koji je taj „naš“
jezik, i kojim se od slavenskih jezika služe.

Podpisanim nije poznato, na koje iz
vide da pozivaju c. kr. upravno sudiste,
dočim kaže, da su zanimane stranke iz
vide, da nepridaju hrvatskoj narodnosti,
da su one talijanske i da hoće imati talij
ansku pučku školu. U koliko su podpisani
obavijesteni, izjavili su se stanovnici pri
godom komisionalne razprave god. 1897.,
kojih je prisustvovao i bivši predsjednik
istarsko-talijanskoga političkoga društva,
dielomice za slavensku („slavinski“) dielo
mice za talijansku, dielomice za slovensku
i talijansku, a nekoj za slavensko-talijansko
njemačku školu.

Podpisanim je također poznato, da
je velike većine stanovnika školskoga okružja
u Šterni od g. 1894., kadno su prvi put
doznavali, da će ju se ustrojiti talijansku
pučku školu, proti takovoj kod c. kr.
kotarskog školskog vijeća i kod c. kr. mini
istarstva za bogoslovje i nastavu prosvje
dovati, odnosno za slaveno-hrvatsku pučku
školu molili, pri čemu su svaki put iztečali,
da bješe popis pučanstva bez njihovog
dočim kaže, da se ne može pozvati na
znanju proveden, da govore one — izuzam

trih obitelji, i svojih obiteljih slaveno-hrvatski, te da tamošnja djeca, dužna polaziti školu negovore drugi jezik već samo slaveno-hrvatski.

Na temelju rečenoga, napose obzirom na to, da je c. kr. upravno sudište moglo izreći svoju odluku od dne 14. marca t. g. glede naukovnog jezika na novoj ustrojili se imajućoj pučkoj školi u Šterni, polag koje bi se imalo za čisto hrvatsku djecu otvorili čisto talijansku pučku školu, jedino tako, što biće zavedeno posve krivim popisom pučanstva i neistinitim obaviestmi, uslobadajući se podpisani staviti na Njeg. preuzvišenost gosp. ministru bogoštovju i nastave slijedeće pitanje:

„Je li Njeg. preuzvišenost voljna naložiti podredjenjem školskim oblastim, da provede posve nepristrano i pravedno izvide, a da se uzmo sasme točno i bez ikakve dvojbe ustanoviti, kojoj narodnosti pripadaju stanovnici novog ustrojili se imajućeg školskog okružja u Šterni, dočito kojim se jezikom služe ti stanovnici u svojih obiteljih, napose, kojim jezikom govore tamošnja djeca dužna polaziti školu, i na temelju toga glede naukovnoga jezika na novoj ustrojili se imajućoj pučkoj školi u Šterni, sašlućav one, koji školu uzdržavaju, kojim spada zemaljski odbor i stanovnici školskoga okružja, i nvaživ didaktičko-pedagoška načela i postojeće zakonske ustanove, da stvore novi zaključak i eventualno obavestiti c. kr. upravno sudišto o pravom stanju stvari?“

U Beču, dne 18. maja 1900.

Spinetić, dr. Laginja, dr. Žitnik, dr. Gladiszowski, Žičkar, Povše, dr. Grgorec, Borčić, W. Pfeifer, Vuković, Šupuk, Robić, dr. Klaic, Perić, Einspieler, Pogorelić.

Franina i Jurina.

Fr. Da bi znal Jure moj, kako nam se Pijero grozi!

Jur. Dragi ti, a ki se ga boji?

Fr. Ma da će nas ospurnati tako, da ćemo biti beli kako i njegov prijatelj Afrikan.

Jur. Neka pur, ma nizamo ni mi dlaki na zajike.

Fr. Smo ju vredni čut i reč.

* * *

Fr. Dunke još ki dan, pa te nas zvat, da biramo poteška.

Jur. Ja bim rad, da je to valje, zač ja ne morem već trpet, da se va našem komune onako vlada. Bora mi, tri poteši nizamo — tri a ne jednega.

Fr. A ki tri?

Jur. E — Stari, Piero i mošćenički Kukuma.

Fr. He, he, he! — tri poteši — to bi i ta Beč bilo previše.

Jur. Bormića bi — nego znaš ča — neće da dugo, ne boj se.

Fr. I neka ne će. Samo naši ljudi neka store svoju dužnost — pak će bit naša poteštarija: očišćena od tanekeli. A ja i ti Jure zapovajmo lepo onu našu storinsku.

Jur. Počni ti — ti umeš bolje navit.

(Pjevaju.)

Mošćenice gradu,
Ki ste na vršiću,
Sve ste mi spodobne
Tiču — Sokoliču.
Liepe sic i milc,
Srdačna i blage,
Kad vas gledam z naše

Mošćenice Drage,
Zato bi vas htjeli
Imati Taljani.
Satrt bi vas htjeli
Šinovi prodani,
Vec su „detir“ jeti,
Da nam je „Mošćeno“
Ljuto prevara,
Bogom napušćeno,
S njom Taljanac vlada,
Vriti ju i molta,
A to je smrata,
Od Boga grehoča,
Tužno je „Mošćeno“
Kruto prevara,
Njezina su vrata
Djavlu otvorena,
Kako da sve ni dosti
Djaval doniel jednog Šarepjaka
Da bi luje brodila nam
Razbijanje, naša barka.
Mošćenice gradu
Vi ste na vršiću
Zatvorite vrata
Tomu crnom tlicu.
Drugi vam je oni Piero
Na čakulac mudrac pravi,
No kad zine vidjeti je,
Koliko im j' soli u glavi.
Mošćenice gradu
Ki ste na vršiću
Pokažite vrata
Pieri Biondiću.
Treći vam je sturi
Čelo našeg grada
Ki zna koko j' sveta
Nekomu žurnada,
Ponajprvo plaće i nariće,
Pa pred nama na kolena pada,
Pa nas prosi, moli i zaklinje
Da mu damo bit za poteška.
A kada taj čovo
Poteška postane
Onputa vam skoči
Međ ljute Taljane.
Mošćenice gradu,
Vi ste na vršiću
Pokažite vrata
I Staromu tlicu!

Razne vesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Jučer sastali se u Beču članovi njemačke lievice carevinskoga vjeća na pogovor o položaju i na razpravu o sredstvih, koja bi se imalo upotrebiti proti obstrukciji mladočenskih zastupnika.

Ministar-predsjednik Koerber uplov koli na lievici toli na desnicu, da se sastanu pravci jedne i druge, te da ugovore način, kako bi se Čehe osamilio i ujihovu obstrukciju slomilo.

Ministar-predsjednik da se grozi Poljkom i Niemcem konservativcem sa razpustom carevinskoga vjeća, ako im ne-podje za rukom osamiti Mladočene i slo-miti obstrukciju. Neima dvojbe, da će koli Poljaci toli Niemci konservativci uložiti sav svoj upliv i upotrebiti sva moguća sredstva, da zadovolje ministra-predsjednika, jer se boje i jedni i drugi razpusta carevinskoga vjeća. Poljaci znaju, ako dođe do razpusta i do novih izbora, da će mnogi od njih doma ostati, jer dobiva u Galiciji sve to veću moć pučke stranke, koja je nezadovoljna sa politikom poljskoga kluba, u kojem vode prva rieč bogati pleniči. U slučaju novih izbora bilo bi stalno izabrano manje pleniča a više muževa pučke stranke.

Isto tako boje se novih izbora Niemci konservativci, koji su sa svojom nestalnom i neiskromon politikom ogrešali svoje bri-jači i saveznike. Kod novih izbora izgubili bi konservativci stalno više kolara na korist njemačkih radikalaca.

Ministar Koerber želi dakle, da sdru-ženu lievicu i desnicu provedu u care-vinskog vjeća najnužnije poslove; među ove spada jezikovni zakon za Česku i Moravsku, pak prihvat proračuna i končano, da se prihvati novi poostreni pravilnik, po kojem bi bilo u buduću nemoguce obstruirati.

Prigodom razprave o proračunu mi-nistarstva izvanjskih posala u austrijskoj delegaciji, došlo je do vrlo važnih izjava. Između slavenskih delegata progovorio je prvi česki zastupnik Kaftan, koji se je u duljem govoru potužio na nezakonitosti,

kojim su je izložen češki narod, te napade na ministra za izvanjske poslove, koji da je kod tih napadaju sokrivač. On je proti trojnom savezu, jer je taj naperen proti slavenskim narodom monarhije.

Slovenski delegat Vencajz progovori takodjer trojnomu savezu, koji da je ne-sreća za većinu putovanosti Austro-Ugarske. Obzirom na težnje Hrvata i Slovenaca reče govornik, da je njihov idea sjedi-njenje svih naroda s vječremenje kraljevine Hrvatske pod krunom Habsburga. Govorili su nadalje česi delegati Stransky, Pacak i Slama, koji su najostraže odsudili izvanjsku politiku monarhije.

Medju poslijednjimi govornicima sjednici od subote, progovorio je i delegat Gambini, koji je holio pobiti navode slovenskoga delegata Vencajza, što mu se nije posređio. G. Gambini osmješio se još jednom utvrdiv, da Hrvati i Slovenci u istarskom saboru uživaju povlastice, koje sastojevalja u tom, da se ih protu-činito u izbora goni.

Srbija. U Srbiji očekuju, kako piše jedan bečki list, opet novu vladu, koja bi imala tu zadacu, da izmjeri Srbiju sa Rusijom. To da želi srpski dvor, jer da uvidja jedino u tom izlazu iz nesretnog položaja, u kojem se Srbija nalazi krvnjom spletakom neprijatelje Rusije. Sadašnja vlast, da će odstupiti, a na vježino mjesto, da će doći ministarstvo prijašnjih liberala.

Bugarska. Iz Sofije javljaju, da je ondje prošloga ponedjeljka jedan bugarski Macedonac ustrielio kapetana Lazareva. Ubojica je kasnije priznao, da je kapetan ustrielio po nalogu sosijskog revolucionarog odbora, kojemu da je prije i ka-petan Lazarev pripadao, ali kasnije izstupio i odbor ogovarao.

Italija. U Italiji razinahala se jurve strastvena izborna borba. Koli vladina stranka toli razne opozicije upotrebjavaju sva moguća sredstva, da jedni drugim čim više zastupničkih mjesata otmu. Ako pobedi vladina stranka, biti će njoj prvi posao, da promjeni pravilnik u parlamentu.

Rat u južnoj Africi. Prošlog četvrtka stigao je Roberts sa središnjim odjelom svoje vojske u Wredfort, te mu joše manjkaju dva dana boda do rieke Vaal. Boeri se tome napredovanju Engleza ne opiru, već nastoje sroje čete, jake 10.000 ljudi, da sve više povuku prama Transvaalu. Drži se, da je već jedno krilo engleske vojske ili ono da French-ili Hamiltona, već prešlo rieku Vaal, i time započelo pravalu u Transvaal sa južne strane.

U zadnje se je dane procesio glas, da se engleske predstaze nalaze već 12 milja odaljene od Johannesburga, i da su Boeri nakani razoriti radnike zlata u Witwatersronu. Drugi smatraju opet ovu vješt o rudnicima kao prijetnju, jer da bi transvaalska vlast morala prije dobro propisiti, nego li bi tu prijetnju izvela.

Mjestne:

Pregledavanje četvrti. U nedjelju, po podne stigao je u Pulu, brigadir i vlasnik ovdje je pukovnije Succowaty, te je jučer na Martovom polju prisustvovač vojnim vježbama.

Nalazi se takodjer ovđje pročelnik generalskog štora, baron Beck sa svim časnicima generalskog štora. U sredu ostavljaju grad.

Pokrajinske:

Krkki biskup presvj. g. dr. Antun Mahnić u Zagrebu. U zagrebačkim novinama čitamo, da boravi tamo od srede krkki biskup presvj. g. dr. A. Mahnić kanč gost preuzvišenoga nadbiskupa g. dra. Posilovića. Biskup Mahnić, da će ostati u Zagrebu nekoliko dana, te da marljivo razgledava krasnu okolicu glavnoga grada Hrvatske i riedrosti, koje se u njemu inognogrobojno nalaze.

Presvj. biskup Mahnić susretaju svuda najvećim počitanjem i prijaznošću. K izborom za upravno vijeće u Pazinu. Priobčili smo u br. 28 vješt iz Pazina o

predstojećih izborih za "upravno vijeće po-rezne občine Pazin. Muoge od naših čestitaju iznenadilo je do skravnosti: postupanje državne oblasti, koja je na množu pazinskih radikalih oduzela načelniku način neoprovjedano i nepobitno pravo, da predsjeda izbornoj komisiji.

Pazinski načelnik dr. Kurelić nije još nikada nikakvimi izbori rukovodio, on nije nikada došao u sukob ni sa oblastimi, ni sa zakonom, pa ipakmu c. k. namjestničtvu oduzimje pravo, koje ga ide po zakonu kao načelnika — jer tako htće talijanski radikalni grada Pazina.

A koji je razlog tomu, pitaju nas prijatelji? Jednostavni razlog tomu zahijeru talijanskih radikalih jest taj, da mogu imati kod izbora slobodne ruke, ili kako se oni sami izražaju: "o n d e p o t e r f a r e a l t o e b a s s o". Ti radikalni su naime znali, da je načelnik dr. Kurelić muž za-kona, pravedan i strogi, te da im nebi punio raditi kod izbora. Sto i kako bi htjeli — i zato se uteklo na namjestničtvu mlobom, da mu ono oduzme pravo pred-sjedanja i rukovodjenja sa izbori.

Zelji pazinskih radikalih poslo je na-mjestničtvu objeruće i veselim srcem u susret i tako ćemo doživiti dne 29. i 30. t. m. u n i c u m u p r a v n oj državi, da će načelnik občine za strane prisustvovati izbornom činu — premda nije tu pedepsu n i c i m zaslužio.

P. S. Pošto smo već bili napisali ove redke, dopalo nam je u ruke većerne izdanje trčanskog "žid o včića" od dne 26. t. u kojem se dopisnik iz Pazina grozi svojim jednomišnjenicom, da će iz-gubiti možda talijansku gimnaziju, ako ne budu glasovali za talijanske kandidate.

Dosta mora da je ta gimnazija na grijih nogah, ako njezin obstavak odvisi o uspjehu izbora za upravno vijeće u Pazinu.

Novi nadzornik na teret zemaljske blagajne. U talijanskih novinah čitamo, da je začkličio zemaljski odbor u Poreču, i menovao računarskoga činovnika, koji će nadzirati djelovanje občinskih ureda u Istri, pregledavati blagajne občinske uprave, knjige, zapisičke itd., te o svemu izveštavati zemaljski odbor.

Zemaljski odbor povjerio je to častno, a valjda i unosno mjesto odlučnomu Talijanu i odrešitomu prolivniku naših oprav-danih težnja i napora, poznatomu g. Josipu Bradicichu.

Sretnih li istarskih Talijana, koji mogu naci kod zemaljskoga odbora i čas-tih i službiceah — na teret siromašnih porezovnika.

Sveti Marija od zdravlja pod ko-nac maja 1900. Mjeseca marta f. g. ostala je načelna crkva bez svećenika i mi župljani bez duhovnog pastira. Molili smo ieu i desnu, da nam se dade svećenika, da ne-podivljamo i da nebudemo ovce bez pa-stira. Napokon zadnjih dana aprila dobio je dekret župe-upravitelj u Rokiju g. don Antonio Nicolich (dalmatinski Talijan), da upravlja ovom kapeljom, dok dobijemo drugoga svećenika. Na žalost našu veliku, toj gospodin služi se u crkvi kod sv. mize i, kod obreda jedino latinskim jezikom. Nećemo više ni epistole ni evandjelja u našem sladičkom jeziku — kao da smo usred blaženja Italije.

Za službovanja drugih svećenika sve do g. Kosare, obavljalo se je u našoj crkvi sve obrede hrvatski a tako se i pjevalo epistolou i sv. evandjelje — a sada na jednom sve latinski. Ono što se nije usudio promjeniti 35 svećenika u našoj crkvi, eto sada je na jednom sve pro-mjenio taj gospodin. Bože misli zašto na-toliko kažnisi?

Ljigina škola u Vabrigi. Čitomo u talijanskih novinah, da je "Lega Nazio-nale" odlučila 10.000 kruna za gradnju talijanske škole u Vabrigi (porečki kotar). Pozor rođoljubi!

Iz Marcziga pišu nam, da će tamošnje Pjevacko i čitalačko družtvu prirediti

veselicu dne 10. junija t. g. "Kod zahave se sudjelovali osim domaćih pjevača, pjevacko društvo „Ilijira“ iz Pobega, „Zrinjski“ iz Đakina i „Slatraža“ iz Truška.

Nepotvrđena zakonska osnova. U zadnjem zasjedanju istarskoga sabora u Kopru, odobrila je talijanska saborska većina zakonsku osnovu, kojom bi bile obvine ovlastene utjecavati posebnu pristojbu od kolesara (biciklista). Ta osnova nije dobila carsku potvrdu, i tako se mogu gospoda od vеćine u istarskom saboru opet jednoma pohvaliti, da su tlijan sami do im prodje dan.

Tko će biti ravnateljem na c. k. talijanskoj gimnaziji u Kopru? Talijanske novine Istre i Trsta htjele bi same populirati mjesto ravnatelja na gimnaziji u Kopru, koje je ostalo izpraznjeno umirovljenjem g. viteza Babudera. Jedni bi htjeli, da bi bio imenovan ravnateljem jedan od dvojice profesora one gimnazije, dokim zagovaraju drugi nekoje profesore izvanjskih gimnazija — dakako talijanskih.

Nas neboli nimalo glava, tko da bude ravnateljem na tom zavodu, iz kojega su pod ravnateljem g. Babudera — tobz umjerenog Talijana i odlučnog austrije — izlazili najljuci naši narodni protivnici — već nas zanimaju napor rečenih listova, da proučite svoje kandidate, kao da nemaju pri tom ni rici c. k. školske oblasti.

Iz zemaljskoga školskogu vjeća za Istru. O zadnjoj sjednici c. k. zemaljskoga školskogu vjeća za Istru dozvanoj, iz talijanskog novina koliko slijedi: Polvorjeni bijahu predloženi očitljivi: g. Ivana Demastini za pučku školu u Brijanu, g. Petar Matanić za hrvatsku pučku školu u Pazinu, g. Marijan Marki za hrvatsku pučku školu u Laništu, g. Petar Bronzin za pučku školu u Rovinju, g. Vjekoslav Jurić za pučku školu u Sv. Martinu (Cres). Zaključeno bijaše otvoriti nalječaj za mjesto ravnajućeg učitelja u Gračiću i poduzeti korake, da se popuni mjesto nadučitelja u Dubašnjici.

Trojica učitelja pučkih škola u Puli stupili će koncem školske godine u stanje mira.

Razpravljalo se o utoku zemaljskoga odbora proti odluci o naukovnom jeziku na pučkoj školi na Korniću, zatim o utoku občine Milje, radi plaćanja školskih natječaja, i o utoku občine Osor, što nebjaje ustrojena škola u Sv. Jakovu.

Jedan učitelj bijaše disciplinarnim putem preužešten. Razdiđene bijahu podpore djakom na učiteljištu.

Odlučeno bijaše Konačno: da se predloži imenovanje ravnatelja za gimnaziju u Kopru i da se definitivno imenuje nekoje učitelj na talijanskoj realnoj gimnaziji u Pazinu.

Nova brzojavna postaja. Ovoga čeda započeo je djelovali novi brzojavni ured u Grizjanu, spojen sa tamoznjim poštanskim uredom.

Iz drugih krajeva:

Japanski princevi u Beču. Ovih dana iz Mletaka stigao carski japanski princ Kanin Kotohito. Princeva prati prince Ivakura uz ostalu pratnju. Prince Kanin Kotohito putuje u svrhu, da velikim evropskim dvorcima izporuči pozdrav, caru japanskog. Kotohito iz kuće Kanin imade naslov carska Visost. On se je rodio 10. novembra 1865. Pošto je u svojoj domovini posjetivao kadetsku školu, prince je Kotohito svršio u Parizu ratnu školu. On je sada u japanskoj vojsci konjanjčki pukovnik u generalnom stopu. Kao kapetan odlikovan je u japansko-kinezkom ratu. Za njegovo junačstvo, dokazano u tom ratu, odlikovan je japanski car kinskim redom.

Zaruke nizozemske Kraljice. O zarukah nizozemske kraljice Wilhelmine, što se doskora očekuju, javlja „Deutsche Wochenszeitung“ u Nizozemskoj, sva: Mi smo dosad na temelju točnih obavijesti odlučno stajali na put svim vestim, što

su se u vanjskoj stampi prisjećale o zarukah kraljice Wilhelmine. No sad, želim u povodu vrlo pouzdanih vesti da javimo, da se očekuju kraljicne zaruke. Tako, te će se kraljica Wilhelmina iz Schwarzburga vratiti kao zarutnica u Nizozemsku.

Klečko bije blagopokojne, carice-kraljice Jelisave. Kako je poznato, imala je nasa blagopokojnu vladaricu krasan dvorac „Achilleion“ na otoku Krku. U dvoru imala je nesretnu gospodju skupocenih umjetnickih radnja, a u bašti okolo dvorca riedkog bilja. Nesto toga bija posadila je sama carica.

Ovih dana stigla je sa parobromom. „Euterpe“ sa Kraljice Marija Fejetić, koja je donela od tamo ono bije, koje je bila blagopokojna gospodja sama posadila. To bije prevezeno je u Beč, gdje će se savatući.

Hrvatski radnici u Inozemstvu. Prigodom boravka N. V. kralja Franje Josipa I u Berlinu, poslao je 150 hrvatskih radnika u Hönenthalu kod Mendena u Westfaliji slijedeći brzjavni pozdrav:

N. C. K. Ap. Veličanstvu Cesaru Franju Josipu I.

Berlin. Stopešet bivših hrvatskih vojnika pjes, pakovnije 7., 79. i 97. sada radnika poranjsko-westfalskih vapnenica u Mendenu salju V. V. načordaniji pozdrav. Bog čuvao vladara.

Potpisani
I. A. Vojtěch Frank, Fr. Mohorovič. Cesar im se preko austrijskog poslanstva zahvalio.

Potraga za Andréem. Poznali iztraživač sjevernog stožera, kapetan Bade u Wismeru, pokušati će ovog ljeta poslijednji put, da Andréem, koji moguće još živi, u pomoć pritekne ili da nadje tragove, koji mogu da objasne sudbinu u Ledenom moru nestalih zrakoplovaca. Kapetan Bade namjerava, da u tu svrhu pretraži priedjele iztočnih Spitzberga, zemlju kralja Karla i zemlju Franje Josipa. U isto će se vrieme kapetan Bade ogledati takodjer za abručkim vojvodom, koji se od prošle godine nalazi u Ledenoj moru. Kapetan Bade-a pratiti će nekoliko gospode, koji lioče, da ovu vatređno povoljnu priliku upotrebe za lov na sjeverne medvjede, mroževe i sobove.

Za posjetitelje pariške Izložbe. Onima koji polazu parišku izložbu preko Trsta Beljaka-Franzenseste-Inomosta, dalo je ministarstvo željeznicu na toj pruzi popust od 33 po sto. U Inomostu izdavaju se vozne karte za Pariz i natrag, te vredne 30 dinara. Kako da Irrati pozdrave slavu „Trebevićevu“. Jedan rodoljub šalje nam ovaj zgodni predlog: U mjesto pozdravnih brzojava bilo bi bolje, da društva i pojedinci, koji to učiniti kane, pošalju određeni iznos novčanom doznačnicom „Trebeviću“, bilo u koju dobrotvornu svrhu n. p. za družbu sv. Cirila i Metoda. To neka se naznaci na kuponu doznačnice, kao i sam pozdrav. Svrha pozdrava bi bila polućenja, a umjesto troška za brzojavu dobiti u dobrotvornu družtu došta lep iznos.

N. L.
C. i kr. vojna mornarica. N. V. B. Zenta stige je na 25. o. mj. Kasolima i jučer je nastavio put za Šabu. Prigodom boravka Zente u Nagasaki, obdržavale se međunarodne regate. Zenta je udiočio vratila sa deset ladj, te je odnijela sve prve nagrade.

Na obranu naše „bandire“. Prnjatelj našega lista iz Dargoville (Nova Zelandija) piše nam 11. aprila t. g. da je doznao, kako su Englez bacili našu „bandiru“ u Aucklandu, na što se sakupilo do 200 austrijskih podanika, koji odlučuju, da će porušiti i populariti engleske kače, što bi se bilo i dogodilo, da nije priskočio austrijski konzul, koji je ljude umirio.

Neselite se lahkounino u Ameriku. U hrvatskih novinah čitamo pismo, što ga je pisao jedan izseljenik iz Steetonu

(amerika) svomu župniku u Hrvatsku, i kojemu dajemo na uvaženje svim onim koji vuče želju za Amerikom. To pismo glasi: „Dragi gospodine, ispo Vaš pozdravljam i s pozdravom molim, da posle svake službe božje oglašite narodu: neka se kani Amerike, jer je bolje, da onaj trošak (američki) svomu župniku u Hrvatsku, i dva puta je stvorila i napokon provela zaključak, da se dokinu sve občinske pučke škole. Isto je učinio i grad Castiglione u „slavnom“ Abruzzama uz navod, da te škole preveć stope občinu. Nema tome davno, što je u jednom gradiću rimske pokrajine zastala buna, u kojoj je ubijen i sam občinski načelnik, a sve rad toga, što je izdao zapovijed, da se po občini ne smiju bez nadzora „šetati“ — svinje. Radi sličnog razloga buknula je ovih dana buna u Pescosostanu kod Aquile. Načelnik toga mjestanca bio je izdao zapovijed, da stanovnici imadu temeljito očistiti svoje stanoće — a bilo je i šta — čistiti, te je zabranio, da se zamazano rublje ne smije prati na občinskom bunaru, iz koga se uzima voda za piće. To je tako uzbunilo stanovnike, da ih se je toga dana sakupilo oko dve stoline, te bi bili kojesta počinili, da načelnik još istog dana nije opozvao svoje zdravstvene odredbe, za koje njegovi građani nisu imali smisla.“

D. H. D.
Pomrčina sunca. Jučer bila je die lo mična pomrčina sunca, koja se je mogla vidjeti u celoj Evropi, u maloj Aziji, sjevernoj Arabiji, sjeveroistočnoj Africi, u sjevernoj i srednjoj Americi, u sjevernom dielu Atlantskog oceana, u meksičkom zaljevu i u dielu sjevernog ledjenog mora. Kod nas je započela pomrčina nešto iz četiri sata, a svršila u 6-8 sata, te je time trajala 2 sata i 12 časaka.

Potpuna pak pomrčina vidjala se u erti: počam od 116° 40' zap. duž. od Greenwicha u Velikom oceanu, preko Meksika i New Orleansa u Louisiani, preko pokrajine Alabama i Georgiju i kod rata Hatteras u Carolini proteže se kroz Atlantski ocean do grada Oporto u Portugalu. Odavde ide crta kroz Španjolsku i reže Sredozemno more ispod Ivice i Formentor, prelazi u Tunis, Maiu Sirtu, Veliču Sirtu, preko Barke i svršava u Egiptu.

Razni su se naučnici i zvjezdarji poticali u one krajeve, gdjeno se vidjala potpuna pomrčina, kano u Tunis i drugamo, da tamo proučavaju ovaj nebesni pojav. Akoprem su potrcene sunce četiri nego li one mjeseca, to se ipak sunčane vidjaju manje, odnosno sa manje mješta površine zemaljske, a više puta sa vrlo malo točaka, dokim se mjesecna moze vidjeti i sa ciele jedne zemaljske polutke.

Tako u razmaku od posljednjih 400 godina bile su kod nas samo dve potpune pomrčine sunca, i to 16. marta 1455. i 8. julija 1842. U slijedećim dvim vjekovima vidjet će se tri potpune pomrčine i to: 15. februara 1861., 13. jula 2073. i 27. februara 2082. Sretan li onaj, koji sve tri doživi, morat će se natjecati u godinama sa Matuzealom!

Ubojstva. U evropskim državama prikazuje se godišnji broj ubojstva u velikim razlikama. Talijanski kriminalni psiholog Ferri, izradio je usporedjujući statistiku tih ubojstva (sumonjivoštva, grabežna itd.), te ju priopćio u „Središnjem listu za živčano lečenje i psihijatriju“. Iz toga poizlazi, da na milijun stanovnika otpada godišnje ubojstva: u Italiji 96-9, Španjolskoj 76-7, Ugarskoj 75-4, Rumunjskoj 40-4, Austriji 24-4, Portugalu 23-8. Iza toga dolazi Švajcarska sa 16-4, Francuska 15-7, Ruska 15-2, Belgija 14-4, Švedska 12-9 i Danska 12-4. Ponajmanje brojke otpadaju na Irsku sa 10-8, Njemačku 10-7, Nizozemsku 5-6 i Škotsku 5. Iz ovog se pregleda naravski ne dadu izvesti nikakvi stalni kriminalno antropološki zaključci.

Brojke jedino jasno ističu, da se ubojstva dogadjaju ponajviše u južnim pokrajinama, međ narodima nagla i vatrena temperamenta, kao u Italiji, Španjolskoj, Ugarskoj i Rumunjskoj, a razmjerno manje u sjevernim bladnim krajevima. U tom osobište mnogo utječe sam narodni karakter, a više još pako kulturni odgoj naroda.

Strašno umorstvo na brodu. Iz Stockholm dolazi vijest o užasnom zločinu, koji se zbio dne 16. o. mj. na parobrodu

